

Sara Kroos (5 april 1981) groeide als enig kind op in een liefdevol ondernemersgezin. Op haar 14e kwam ze in contact met Jeugdzorg. Twee jaar later verbleef ze een half jaar intern in een psychiatrisch ziekenhuis. Ze woont samen met Daniëlle (38) en heeft een dochter, Julia (7), uit een eerdere relatie.

‘Vanaf mijn 16e ben ik gewend om alles zelf te doen. Dat komt door de opname in die psychiatrische kliniek. In die periode was ik zo op mezelf aangewezen. Ik doe het wel alleen en heb niemand nodig, die houding ken ik nu onderhand wel. Zo stelde ik me ook altijd op in relaties. Met Daniëlle is het anders. Ik ben zo verliefd en heb echt in alles mijn droomvrouw gevonden. We zijn verloofd en gaan binnenkort trouwen. Trouwen, daar dacht ik als kind nooit aan. Ik speelde ook nooit met poppen, verkleedde me niet als bruidje. Romantisch aangelegd ben ik wel. Ik ben erg van de weekendjes weg, rozen geven of liedjes schrijven voor de vrouw in mijn leven. Als ik écht de vrouw van mijn dromen tref, trouw ik met haar, dat is wel een gedachte die ik al heel wat jaren heb. Het gaat mij om de verbintenis, niet om het feest of de jurk. Bij Daniëlle was het direct raak. Tegen dat gevoel kon ik niet ingaan, dan zou ik mezelf en de liefde ontkennen. Ik ben helemaal koekiewaus van die vrouw. In korte tijd hou ik al heel erg veel van haar. Die eerste blik, het was alsof we elkaar al kenden. Ik probeer de angsten die er zijn niet de boventoon te laten voeren. Ze mogen er zijn, maar ik laat me er niet door leiden. Mijn angst is dat Daniëlle het niet echt meent en bij me weggaat. Allemaal ruis. Het heeft niets te maken met in het nu leven. Nu durven liefhebben. Zelden heb ik me zo kwetsbaar gevoeld in de liefde. Ik heb nu ook echt iets te verliezen. Nu ik

me zo geef aan iemand, kan ik niet meer ineens de grote zelfstandige ‘ik red het zelf wel’-modus aantrekken. Ik wil het niet meer allemaal zelf moeten kunnen. De kracht om me kwetsbaar op te stellen tegenover mijn geliefde, me over te geven aan de liefde, is sterker.

Bij Jeugdzorg kwam ik terecht omdat ik destructief was. Jarenlang werd ik door een familielid misbruikt. Incest. Eerlijk gezegd kan ik dat woord niet meer zien. Over de oorzaak van mijn destructieve gedrag wil ik het verder niet meer hebben. Daar is de laatste tien jaar al zo veel over geschreven. Omdat ik anderen met mijn verhaal kon helpen, voelde het toen goed. Dat stuk is klaar. Ik heb mijzelf al lange tijd geleden teruggevonden. Ik ben heel gelukkig en kijk vooruit. De gevolgen van mijn destructieve gedrag zijn heftig geweest voor mij en mijn ouders. Rond mijn 16e wilde ik er niet meer zijn, bekraste ik mezelf. Ik kwam er keihard achter dat ik er alleen voor stond. Niemand ging mij redden of helpen, dat moest ik zelf doen. Problemen en het vastlopen van mijn leven legde ik buiten mezelf. Maar het zat toch echt in mezelf. Je kunt niemand de schuld geven van je eigen onvermogen of ongeluk. Mijn ouders ondersteunden me liefdevol, meer konden ze ook niet doen. Ze konden alleen maar van mij houden. Hulpverleners bieden geen liefde, maar wel weer handvatten om je leven op de rit te krijgen.

Vreselijk was het voor mijn ouders. Natuurlijk twijfelden ze aan zichzelf. Vaak wordt gedacht dat jongeren die in aanraking komen met Jeugdzorg uit lagere, liefdeloze en verwaarloosde milieus komen. Dat hoeft helemaal niet. Ik heb heel lieve zorgzame ouders, dat is ook zo ironisch voor die hele situatie. Ze vonden het moeilijk om een deel van de opvoeding aan anderen te geven. Het lag niet aan hen, dat heb ik ze toen ook heel erg duidelijk gemaakt. Ouders trekken vaak uit trots niet aan de bel. ‘Ik kan niks meer met mijn kind’, is nogal wat om te moeten zeggen. Kinderen schamen zich om problemen op tafel te leggen; ouders schamen zich om de opvoeding voor een deel uit handen te geven, omdat ze denken dat ze zelf tekort zijn geschoten. Maar ouders zijn geen hulpverleners. Het was een rauwe en kille tijd in die kliniek. Een weg naar zelfstandigheid. In de groep moest je bijvoorbeeld meehelpen in het huishouden en je zakgeld verdienen. De veiligheid van het nest ontbrak, ondanks dat ze probeerden een huiselijke sfeer te creëren. Ik heb het keurig volgens het boekje gedaan: zette me eerst volledig af, maakte alles erger om vervolgens wakker te worden en te denken: oké, of ik ga helemaal naar de klote of ik ga nu mijn best doen om hier uit te komen. Mijn ouders bezochten me in het begin elk weekend, daarna vaker en later mocht ik ook weleens naar huis. In het begin miste ik ze heel erg, maar ik voelde dat ik me

tijdelijk van hen moest losmaken. Ik noemde ze bij hun voornaam en niet meer papa en mama. Nu noem ik ze alweer jaren pap en mam. Ik maakte me erg zorgen om hun verdriet. Dat heb ik af moeten leren, ik moest me op mezelf richten. Die tijd heeft ons dichter bij elkaar gebracht. Ze hadden gesprekken met mij die je normaal niet hebt met je puberdochter. We moesten wel open zijn over dingen om verder te komen. Ze leerden luisteren, keken naar wat ik probeerde te vertellen. Met mijn ouders ben ik nog steeds heel close. Ik vertel ze alles, we bellen een paar keer per week en ze komen graag langs.

Alles zelf doen heeft ook een prettige kant. Ik heb al vroeg geleerd om op mezelf te vertrouwen. In stresssituaties blijf ik rustig. Als het eens minder goed gaat, neem ik op tijd mijn rust en tank ik bij. Alcohol en drugs gebruik ik niet. Mijn identiteit heb ik snel ontwikkeld. Ik wist wat ik wilde en stond al op mijn 18e in het theater. Het betekent ook dat ik een partner nodig heb die stevig in haar schoenen staat. Ik heb ook altijd relaties gehad met vrouwen die een stuk ouder zijn dan ik. Heel lang was ik verliefd op de liefde. Heerlijk om vrouwen te veroveren. Bijzonder is dat Daniëlle en ik elkaar veroverden. Bijna een jaar zijn we nu samen. Na twee maanden trok ze al bij mij in. ‘Gaat het nu niet te snel? Moet je elkaar niet eerst leren kennen? Ik ben wars van al die vragen. Ik leef nu! Beiden zaten we in een goede

‘Niemand ging mij redden of helpen, dat moest ik zelf doen’

relatie, die hebben we voor elkaar verbroken. Daar waren geen twijfels over. Vol overgave en gretigheid zeg ik ja tegen haar en het leven. Ik ben erg gelukkig met deze vrouw. Zij is niet alleen mijn grote liefde, zij is grote liefde. ‘Als het klopt, hoef je niet te wachten’, zei mijn nuchtere vader.

Mijn dochter woont bij haar andere, biologische moeder. Ik heb Julia geadopteerd. Om de twee weken is ze een weekend bij mij. Op woensdag doen

we iets leuks samen. De weekenden dat ze bij mij is, treed ik niet op. Ik ben heel blij met Julia en heb niet de behoefte zelf zwanger te worden en een kind te baren. Naar een tweede kind verlang ik niet. Ik heb een prachtige dochter die ik alle liefde en aandacht geef. Mijn toenmalige vriendin en ik wilden graag een kind. Achteraf zie ik dat wij elkaars geliefden moesten zijn om Julia te krijgen. Ze is op ons afgekomen, klinkt dat zweverig? Ik ben nog goed bevriend met mijn ex. Julia is niet >

‘Ik noemde ze tijdelijk niet meer papa en mama’

anders gewend dan dat wij goede vriendjes zijn. Het moederschap op 22-jarige leeftijd durfde ik wel aan, ondanks mijn verleden. Ik heb natuurlijk ook altijd heel liefdevolle ouders gehad, anders had ik hier heel anders gezeten.

Ik heb echt de liefste ouders van de wereld. Ze zijn zo geduldig met mij geweest, waren altijd bereid om opnieuw naar mij te kijken en mee te gaan in mijn ontwikkeling. Ze zijn van een generatie waarin niet werd gesproken over gevoel. Er moest hard gewerkt worden – dat deden ze ook in ons vakantiepark – en verder hield je je mond. Daarnaast zijn ze zeer gelovig opgevoed. Zij deden mij op een christelijke school, ik leerde er psalmen, las de Bijbel. Thuis werd het geloof nooit door mijn ouders opgedrongen. Ze stonden er ook een stuk relaxter in dan mijn grootouders. Dat zij met mij gesprekken aangingen over angst, gevoel en falen, is zo knap. Ze waren gewend gevoel weg te duwen. Problemen bestonden niet. De vuile was bleef binnen. Het is ongelooflijk om te zien wat voor ontwikkeling zij hebben doorgemaakt.

Dat ik op vrouwen val, accepteerden mijn ouders snel. Een tijdje heb ik wel gedacht dat ik op vrouwen verliefd werd vanwege mijn verleden. Dat is niet zo. Mijn ouders zijn altijd heel respectvol met mijn keuze omgegaan. Ze zijn gek met Daniëlle. Ze zijn ook erg van het praktische zorgen. Net voordat het winter werd, is mijn vader ons bijvoorbeeld openhaardhout komen brengen, omdat hij een paar maanden op reis ging met een vriend. Met de auto naar

Afrika, helpen om schooltjes van de grond te krijgen. 67 is hij hè! Mijn moeder komt later en ik ga er ook heen. Die lef en daadkracht heb ik van huis uit meegekregen.

Ik was een vrolijk kind. Het grappige is dat ik dankzij mijn ouders helemaal geen slechte jeugd heb gehad. Ik deed leuke dingen met hen, thuis was het veilig en fijn. Het donkere gedeelte speelde zich tegelijkertijd af, maar het heeft mijn jeugd niet overschaduwd. Dat zeg ik nu, na de broodnodige verwerking, opname en therapie. Het slachtofferschap heb ik al lang van me afgeschud. In de opvoeding van Julia zie ik dingen terug waar mijn ouders ook op hamerden. Ik ben opgevoed met u en dankjewel zeggen, dat leer ik haar ook. Zelf ben ik behoorlijk verwend als enig kind. Ik wil wel dat Julia de waarde van dingen leert kennen. Wat ik haar vooral meegeef is dat ze eerlijk en lief moet zijn en deelt met anderen. Ik geloof niet dat ik overbezorgd ben door de ervaringen in mijn eigen jeugd. Ik let goed op en praat veel met haar. Maar doen de meeste ouders dat niet?

Kinderen die in Jeugdzorg zitten, krijgen snel een stempel. Ze zijn crimineel, gek, aan de drugs of er is iets mis met de ouders. Jeugdzorg heeft een negatief imago. Natuurlijk zijn de wachtlijsten negen van de tien keer te lang en hoor je in de media over excessen die voorkomen hadden moeten worden. Maar met 50.000 kinderen in de Jeugdzorg gaat het wel goed. ‘Jij bent toch nog goed terechtgekomen’, hoor ik

vaak van jongeren als ik als ambassadeur mijn verhaal doe. Die zin vind ik dubieus. Waarom zou ik als kind met een Jeugdzorgverleden kansarmer zijn? Dat wil ik op ze overbrengen.

Jongeren vinden het tof dat ik zo open ben over mijn jeugd. Ze zien een zelfstandige, gelukkige volwassene, terwijl zij in een situatie zitten waarin ze denken: kom ik hier nog uit? Is er een toekomst? Wie ben ik? Wat kan ik? Hoe kom ik van mijn problemen af? Allemaal vragen waar die kinderen mee worstelen. Mijn positieve verhaal is hen soms tot steun.

‘Je wilt niet dood, je wilt je eigen leven’, zeg ik tegen kinderen die suïcidaal zijn. Als ik het zeg, komt het anders over dan als een hulpverlener dat doet. Ik weet waar ik het over heb. Somber ingesteld ben ik helemaal niet. Ik sta in de ja-modus in plaats van in de nee. Die positieve eigenschap heeft mij enorm geholpen. Als dat er niet van nature in zit, lijkt het me enorm knokken. In mij zit een enorme liefde voor het leven.’

Sara Kroos kreeg op haar 18e de publieksprijs tijdens het Leids Cabaret Festival. Bij het grote publiek werd ze bekend door de *Lama's*. Met haar show *Boheems* toert ze tot half maart door het land. Het programma was genomineerd voor een Edison. Eerder ontving ze diverse prijzen voor het beste theaterprogramma. In april kreeg ze de Annie M.G. Schmidt-prijs voor het beste liedje, *Nachtkaravaan*, geschreven door Arthur Japin. Sinds drie jaar is ze ambassadeur voor Jeugdzorg.